

ABSZTRAKTFÜZET

EURÁZSIA HAJNALA

NJE Neumann
János
Egyetem

ABSZTRAKTFÜZET

Eurázsia Szemle bemutató
2022. II. év 2., 3. és 4. szám
„III. Eurázsia Hajnala” konferencia
2022. december 9.

A Neumann János Egyetem Eurázsia Központja által
szervezett konferencián elhangzott előadások kivonata

Szerkesztő:

Klemensits Péter és Zoltai Alexandra

ISBN 978-615-6435-23-1

EURÁZSIA KÖZPONT
NEUMANN JÁNOS EGYETEM

Budapest, 2022

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

KONFERENCIAPROGRAM

10:00-11:45 PLENÁRIS ÜLÉS

Moderátor: Dr. Horváth Levente, a Neumann János Egyetem Eurázsia Központ igazgatója

10:00-10:05 Dr. Horváth Levente, az Eurázsia Központ igazgatójának megnyitója

10:05-10:10 Dr. Fülöp Tamás, a Neumann János Egyetem rektora – Megnyitja a konferenciát

10:10-10:15 Prof. Dr. Szilágyi István, az Eurázsia Szemle főszerkesztőjének köszöntője

10:15-10:35 Dr. Csizmadia Norbert, a Neumann János Egyetemért Alapítvány elnökének előadása

10:35-10:55 Dr. Klemensits Péter, az Eurázsia Központ kutatásvezetőjének előadása, a „Délkelet-Ázsia” szám bemutatása

10:55-11:15 Prof. Dr. Rostoványi Zsolt, az Eurázsia Szemle Közel-Kelet és az Iszlám világ rovatvezetőjének előadása, a „Közel-Kelet és az Iszlám világ” szám bemutatása

11:15-11:35 Dr. Háda Béla, az Eurázsia Szemle India és Dél-Ázsia rovat társvezetőjének előadása, az „India és Dél-Ázsia” szám bemutatása

11:35-12:30 ÁLLÓFOGADÁS

12:30-14:30 Szekció előadások

Szekció 1. – Eurázsia hajnala

Szekcióvezető: Prof. Dr. Szilágyi István

12:30-12:45 Dr. Rácz Lajos: A kétoldalú háromszög rejtélye, avagy: hová tűnt Eurázsia?

12:45-13:00 Dr. Tózsza István: "Ad astra per aspera" szállóigés címmel az Új Selyemút gazdaságföldrajzi "terepviszonyairól" az EU-s kék és a kínai piros "csillagok" közötti "göröngyös" szárazföldi útról

13:00-13:15 Balogh Péter: Beágyazottság vagy fragmentáció (?) – Az eurázsiai fegyverbeszerzések mintázatainak hálózati szempontú elemzése

13:15-13:30 Dr. Károlyi Lili: Szaúd-Arábia és Irán rivalizálása a proxyháborúk tükrében

13:30-13:45 Bíró Dávid: A török védelmi ipar fejlődése és Törökország stratégiai-védelmi együttműködései a független türk köztársaságokkal

13:45-14:15 kérdések, hozzászólások

Szekció 2. – Oroszország és a posztszovjet térség

Szekcióvezető: Dr. Bernek Ágnes

12:30-12:45 Dr. Bernek Ágnes: Túléli-e Oroszország a nyugati gazdasági szankciókat? – Az orosz gazdaság új keleti, északi és déli geostratégiai irányai

12:45-13:00 Andrékó Gábor: A multipolarizált regionális világrend – orosz vízió

13:00-13:15 Faust Anita: Hatalomgazdaság és a szankciók: Oroszországi esettanulmány

13:15-13:30 Csókás Máté: Türkizpalota és hagymakupola Nemzetépítés és filmkultúra a posztszovjet térségben

13:30-14:00 kérdések, hozzászólások

Szekció 3. - Kelet-Ázsia

Szekcióvezető: Dr. Seremet Sándor

12:30-12:45 Vadász Fruzsina: Mi lesz veled, Japán?? – Stratégia, demográfia, demográfiai stratégia a felkelő nap országának rohamosan csökkenő népességére való tekintettel

12:45-13:00 Dros Barnabás: A Kínai Népköztársaság szerepe és érdekei a Jeges-tenger térségében

13:00-13:15 Duhaj Ádám: Az Egyesült Államok és Japán katonai-védelempolitikai viszonyának áttekintése 1945-től napjainkig

13:15-13:30 Breier Erik: Kínai Digitális Jegybankpénz

13:30-14:00 kérdések, hozzászólások

Szekció 4. – The Dawn of Eurasia

Szekcióvezető: Dr. Klemensits Péter

12:30-12:45 dr. Mercz Mónika: How technologies can help find missing children across Eurasia

12:45-13:00 Páldi Zoltán: Myanmar's Role in the Development of the EU-ASEAN Ties

13:00-13:15 Aigner Iván: Singapore of ASEAN The Multi-Spoke Steering Wheel of Collective Regional Prosperity and Security

13:15-13:30 Dr. Rádi Vilmos Gábor: Personal data protection and information security law in China

13:30-14:00 kérdések, hozzászólások

Tartalom

Szekció I. – Eurázsia hajnala	7
Dr. Rácz Lajos	7
A kétoldalú háromszög rejtélye, avagy: hová tűnt Eurázsia?	7
Balogh Péter.....	9
Beágyazottság vagy fragmentáció (?) – Az eurázsiai fegyverbeszerzések mintázatainak hálózati szempontú elemzése	9
Dr. Károlyi Lili	11
Szaúd-Arábia és Irán rivalizálása a proxyháborúk tükrében	11
Biró Dávid	12
A török védelmi ipar fejlődése és Törökország stratégiai-védelmi együttműködései a független türk köztársaságokkal	12
Szekció II. – a Oroszország és a posztszovjet térség.....	13
Dr. Bernek Ágnes	13
Túléli-e Oroszország a nyugati gazdasági szankciókat? – Az orosz gazdaság új keleti, északi és déli geostratégiai irányai.....	13
Andrékó Gábor.....	14
A multipolarizált regionális világrend – orosz vízió	14
Faust Anita.....	15
Hatalomgazdaság és a szankciók: Oroszországi esettanulmány	15
Csókás Máté	17
Türkizpalota és hagymakupola – Nemzetépítés és filmkultúra a posztszovjet térségben	17
Szekció III. – Kelet-Ázsia.....	18
Vadász Fruzsina	18
Mi lesz veled, Japán?? – Stratégia, demográfia, demográfiai stratégia a felkelő nap országának rohamosan csökkenő népességére való tekintettel	18
Dros Barnabás	19
A Kínai Népköztársaság szerepe és érdekei a Jeges-tenger térségében.....	19
Duhaj Ádám	20
Az Egyesült Államok és Japán katonai-védelempolitikai viszonyának áttekintése 1945-től napjainkig	20
Breier Eik Tibor	22
Kínai Digitális Jegybankpénz	22
Szekció IV. – The dawn of Eurasia.....	24
dr. Mercz Mónika	24
How technologies can help find missing children across Eurasia.....	24
Páldi Zoltán.....	25
Myanmar’s Role in the Development of the EU-ASEAN Ties.....	25

Aigner Iván	26
Singapore of ASEAN – The Multi-Spoke Steering Wheel of Collective Regional Prosperity and Security.....	26
dr. Rádi Vilmos Gábor.....	28
Personal data protection and information security law in China.....	28

Szekció I. – Eurázsia hajnala

(Szekcióvezető: Prof. Dr. Szilágyi István)

A kétoldalú háromszög rejtélye, avagy: hová tűnt Eurázsia?

Dr. Rácz Lajos

Ny. egyetemi docens, Kína kutató, volt pekingi katonai attasé

Az USA, az EU és Kína mint „birodalmi központok” köré szerveződő biztonságpolitikai kapcsolatokat egy olyan háromszöggel szemléltethetjük, amelynek egyik csúcsa, az Amerikai Egyesült Államok össze van kötve a másik két végponttal Washington európai (NATO) és ázsiai (QUAD) szövetségesi kapcsolatait szemléltetve. A háromszög harmadik oldala (az európai és az ázsiai országok közötti, intézményesült stratégiai kapcsolatok kialakulatlansága okán) hiányzik. Ez tehát egy speciális, kétoldalú háromszög. Geostratégiai értelemben beszélhetünk az észak-atlanti és mellette az ázsiai-csendes óceáni térségről („Amerázsiáról”), de fel kell tennünk a kérdést: Milyen értelemben lehet Eurázsiáról mint egységes biztonságpolitikai komplexumról beszélni?

Az USA a második világháborúban vált globális hatalommá. Az egyetlen ország, amelynek fegyveres erői két kontinentális méretű hadszíntéren, Európában és Ázsiában is meghatározó szerepet játszottak a szövetségesek győzelmében. Erről a kivételes, globális dominanciát, majd hogyanem hegemoniát biztosító szerepről (amit az USA két óceánnal is szomszédos geostratégiai helyzete tett lehetővé) Washington a háború után sem kívánt lemondani. Az USA külön szövetségi rendszert alakított ki Európában, és egy másikat Ázsiában. Miközben a legnagyobb kontinensen, Ázsiában a brit és a francia gyarmatbirodalmak felszámolását és az amerikai befolyás érvényesítését tűzte ki célul, a NATO alapszabályába foglalt egy olyan területi korlátozást, ami az európai szövetségeseket gyakorlatilag kizárta az ázsiai biztonságpolitikai folyamatok alakításából, különösen a katonai konfliktusokba való közvetlen beavatkozás lehetőségéből, ugyanakkor megőrizte Washington cselekvési szabadságát saját, ázsiai szövetségesi rendszerének kiépítéséhez és rugalmas alakításához.

Zbigniew Brzezinski 1997-ben, a NATO kelet-közép-európai országokkal való bővítéséről szóló történelmi döntés évében írta meg azt a véleménycikkét a Foreign Affairs-be, ami a modern politikatudomány és a stratégiai tanulmányok fogalomrendszerébe beültette Eurázsia mint biztonságpolitikai egység fogalmát, és rámutatott, hogy az eurázsiai országok összesített gazdasági-politikai potenciálja, nagyhatalmi ambíciói, valamint történelmi hagyományai a térséget a világpolitika centrumába helyezik, és a biztonságpolitikai, katonai konfliktusok főszereplőjévé avathatják. Ezért egy olyan amerikai vezetésű transzkontinentális biztonsági architektúra kialakítására tett javaslatot, amely az USA európai szövetségeit éppúgy magába foglalta (volna), mint Japánt és Kínát. Hasonló, ámde politikai céljait tekintve ellenkező előjelű megfontolások mentén született meg Oroszország „neo-eurázsianizmusa” mint az orosz-kínai vezetésű eurázsiai birodalom ábrándját kergető geostratégiai törekvés, amely más országokban is követőkre talált.

De vajon van-e értelmes jelentése azoknak a látszólag objektív, tudományos módszerekkel kiszámított mutatószámoknak, amelyek Eurázsia országai GDP-jének,

katonai potenciájának, vagy akár komplex „nemzeti erejének” összesített adataival indokolják a szuperkontinens főszereplővé válását a globális biztonságpolitikai folyamatokban? A geopolitikai megatrendek jelzés-értékű megnyilvánulásai, mint a COVID-járvány, az amerikai-kínai gazdasági háború, az EU és Kína közötti beruházási egyezmény ratifikációjának felfüggesztése, az orosz-ukrán katonai konfliktus és annak következményei, a NATO új stratégiai koncepciója, az USA legfrissebb nemzeti biztonsági stratégiája, a brit, a francia, a holland és a német (!) hadihajók dél-kínai-tengeri „kiruccanásai” arra utalnak, hogy a több részre szakadt Eurázsia belátható időn belül nem lesz önálló tényező a globális konfliktusokban (különösen nem az USA ellenében), vagyis marad a csonka háromszög-felállás. „Eurázsia hajnala”, aminek a fő alkotórésze Kína felemelkedése volt, paradox nemzetközi reagálásokat váltott ki, és a lehetőségek kiaknázása iránti igyekezet mellett a félelmeket, kockázatokat, veszélyeket és fenyegetéseket is felerősítette.

Mindez az európai és a magyar diplomácia számára új kihívásokat generál.

Beágyazottság vagy fragmentáció (?) – Az eurázsiai fegyverbeszerzések mintázatainak hálózati szempontú elemzése

Balogh Péter

**SZTE BTK Szociológia Tanszék, PhD hallgató, NKE Hadtudományi
Doktori Iskola**

A tervezett előadás keretében Eurázsia jelentős mértékű komplexitását, a térség országainak interdependenciáját egy sajátos, ugyancsak összetett, egyszerre több dimenziót magába foglaló szempont mentén kívánjuk elemezni. Kutatómunkánk keretében ugyanis arra tettünk kísérletet, hogy feltárjuk az eurázsiai országok esetében jellemző fegyverbeszerzési tendenciákat ill. az azok mögött esetlegesen meghúzódó mintázatokat.

Az áttekintés részeként röviden utalunk a téma relevanciájára és lehetséges koncepcionális, ill. értelmezési irányaira, melynek keretében – egyebek mellett – rámutatunk, hogy a vizsgálati probléma egy meglehetősen összetett jelenség, s amellől érvelünk, hogy az egyaránt megközelíthető gazdasági szempontból – amennyiben a fegyverberuházások pénzügyi befektetésként ill. költségvetési transzferként is megjelennek az érintett országok viszonylatában. A technológiai aspektus továbbá ugyancsak elvitathatatlan, hiszen a fegyverek beszerzése szükségszerűen – az értékesítő ország irányából kiinduló – technológiai transzfernek tekinthető, ami a beruházó ország számára az eszközök fizikai hozzáférésén túl innovációs-kutatási tudáshoz való hozzájutást is eredményez. A tervezett előadás azonban a konferencia felhívásban is megjelöltek közül – egy további dimenzió tekintetében is relevánsnak bizonyulhat: az előbbi gazdasági és technológiai szempontok mellett a fegyverbeszerzések ugyanis – meglátásunk, ill. érvelésünk szerint – jelentős mértékben beágyazódnak az érintett országok közötti szűkebb vagy tágabb, közvetlenül vagy közvetetten ható politikai viszonyokba. Elemzésünk keretében ezért kiemelt figyelmet kívánunk fordítani az eurázsiai kontinens (geo)politikai jellegű leképezésére, s az országok körében feltárt fegyverbeszerzési mintázatok ezen szempont mentén történő elemzésére, vizsgálatára.

Kutatómunkánk módszertani tekintetben kvantitatív megközelítésmódra épül, melynek ismertetésére a prezentáció folytatásaként tervezünk kitérni. Az elemzett adatokat a SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) nyilvánosan elérhető lekérdezéseiből gyűjtöttük össze, majd az egyes, országos szintű lekérdezésekben foglalt információkat – egységes sablon alkalmazásával – egy összesített, további ország specifikus információkkal ugyancsak kibővített komplex adatbázisba rendeztünk el. Az ily módon összeállított komplex adatbázis a 2010. és 2021. közötti időszak vonatkozásában tartalmazza a vizsgált eurázsiai országok fegyverbeszerzési alapadatait, ill. további kiegészített információkat – pl. regionális elhelyezkedés – elkülönített változók szerint kódolva. A komplex adatbázis a fentiek fényében tehát egyrészt lehetőséget kínál arra, hogy hosszabb időtávon is feltárjuk és elemezzük a fegyverbeszerzési aktivitás különféle tendenciáit, rámutatva az – több esetben is jelentős, sőt esetenként nagyságrendileg is különböző – országok, vagy még inkább országcsoportok közötti mennyiségi eltérésekre, változási irányokra. Az adatok elemzésével továbbá arról is képet alkothatunk, hogy milyen regionális vagy egyéb, területileg értelmezhető vagy esetlegesen intézményi tényezőkre visszavezethető törésvonalak jelennek meg a fegyverbeszerzések eloszlásában. A komplex adatbázisból

továbbá relációs mátrixot hoztunk létre, s elemzőmunkánkban alkalmaztuk a hálózatelemzés egyes releváns eljárásait is, így a tervezett előadásban arra is lehetőség adódik, hogy feltárjuk az eurázsiai fegyverbeszerzések hálózati struktúráját, s meghatározzuk az abban – hálózati értelemben – nevezetes (pl. meghatározó vagy éppen periférikus helyzetben lévő) országok körét ill. partneri kapcsolathálójukat. A hálózatelemzési megközelítésmód további árnyalt összevetésekre is módot kínál, melyek közül mindenek előtt a csoportosított hálózati elemeken végzett számítások, valamint a kölcsönös kapcsolatok vizsgálata bizonyult tanulságosnak.

A kutatás eredményei alapján – egyebek mellett – megfogalmazható, hogy a fegyverbeszerzések volumene nem csak országok, hanem régiók szintjén is jelentős különbségeket mutat, s kirajzolódnak olyan térségek, melyek – részben talán belső viszonyrendszerüknek köszönhetően is – egyfajta versenyhelyzetet generálnak. A különbségek ugyanakkor makro szinten is megjelennek, ami a hálózatelemzés eszközeivel is láthatóvá válik, bár összességében az eurázsiai fegyverbeszerzési hálózat integráltnak tekinthető.

Szaúd-Arábia és Irán rivalizálása a proxyháborúk tükrében

Dr. Károlyi Lili

PhD hallgató, NKE Hadtudományi Doktori iskola

Napjainkban a Közel-Keletet meghatározó egyik konfliktus egy síita Irán, illetve egy azzal élesen szembenálló szunnita vezetésű Szaúd-Arábia között húzódik, amely szűkebb értelemben a Perzsa (Arab)-öböl hatalmi viszonyainak meghatározó eleme. A 21. században az Amerikai Egyesült Államok iraki intervenciójának következtében Irán regionális hatalommá vált, amely több okból is – példának okáért az instabilitás okozta dzsihadista szervezetek terjedése és az Iránhoz való külpolitikai közeledés – fenyegetést jelentett a szaúdi államra nézve. A vallási ellentét mögött meghúzódó valójában geopolitikai szembenállás révén a rivalizálásuk már a Perzsa (Arab)-öböl térségén kívül is megfigyelhető, ugyanis a 2011-es arab tavaszos megmozdulások, és az azt követő átalakulás óta a Közel-Kelet több helyszínén egymással párhuzamosan zajló proxyháborúk zajlanak. A két állam szembenállásának egyik legfontosabb helyszíne Szíria, ahol a szaúdi rezsim a szíriai felkelők, míg Irán és szövetségese, a libanoni síita Hezbollah a kormányerők fő támogatója. A proxyháborúk további kiemelt helyszíne Jemen, ahol az öbölmonarchia 2015 óta a húsz lázadó ellen vív háborút Irán befolyásának feltartóztatása céljából. A konfliktus olyannyira eszkalálódott, hogy az ENSZ a világ legsúlyosabb humanitárius válságaként tekint a régióra. Mind az iraki síita-szunnita ellentét kiéleződése, mind a szíriai, valamint a jemeni polgárháború a radikalizmus térnyerésének kedvez, amely napjaink egyik legjelentősebb biztonságpolitikai fenyegetése. Számos szakértő a „hidegháborúhoz” hasonlítja a több fronton is zajló két állam közötti versengést, míg a kutatók másik része a két állam rivalizálása kapcsán a szektáriánus narratívát hangsúlyozza a regionális hatalmi versengés helyett. Azonban a vallási különbözőségekre épülő narratívák kizárólagossága komoly aggályokat vet fel a tábor-, illetve ellenségképző szerepük révén. Vajon a Közel-Kelet két meghatározó állama között továbbra is kizárólag a proxyháborússzembenállás folytatódik, vagy realizálódhat egy esetleges nyílt hadviselés a közeljövőben a felek között? Amennyiben a proxyháborús konfliktus áll fenn huzamosabb ideig, úgy Szaúd-Arábia és Irán átléphetik azt a bizonyos határt, amelyet az évtizedes rivalizálásuk alatt eddig még sosem léptek át, mégpedig az egymás belügyeibe való beavatkozást? Végül de nem utolsósorban a Biden-adminisztráció alatt folytatódhat az Amerikai Egyesült Államok kivonulása a Közel-Keletről? És amennyiben igen, akkor az milyen elmozdulásokat eredményezhet a hatalmi egyensúlyban a térségbeli (nagy)hatalmak egymáshoz való viszonyában, illetve arra miként reagálhatnak a régi-új külső szereplők, nevezetesen Oroszország, India, Kína és az Európai Unió?

A török védelmi ipar fejlődése és Törökország stratégiai-védelmi együttműködései a független türk köztársaságokkal

Biró Dávid

PhD hallgató, ELTE-BTK, Történelemtudományi Doktori Iskola, Új- és Jelenkori Egyetemes Történelem Doktori program

Az 1990-es években Törökországnak mint a NATO stabil tagjának a stratégiai szerepe egyre fontosabbá vált ebben a régióban, és a Szovjetunió 1991-es összeomlása ismét megerősítette Törökországot mint egy meghatározó regionális gazdasági erőt e térségben. Törökország már az 1990-es évek végén megkezdte a türk országokkal kapcsolatos katonai modernizációs programjait. Ankara a katonai együttműködésben nagyban támaszkodik a NATO Békepartnerség (PfP) programjára. A stratégiai, védelmi kapcsolatok jelentős mértékben növekedtek az AKP időszakában. A török külpolitika új irányvonalán belül Törökország célja a béke és a stabilitás fenntartása volt a szomszédos régiókban. Számos stratégiai-védelmi megállapodást kötött Törökország Azerbajdzsánnal, Kazahsztánnal, Kirgizisztánnal, Türkmenisztánnal és Üzbegisztánnal. Ezek az együttműködések fokozatosan fejlődtek az elmúlt évtizedekben és az elmúlt években jelentősen erősödtek, amelynek középpontjába az újabb típusú harci drónok kerültek.

A Védelmi Ipari Gyártók Szövetsége szerint Törökország védelmi és repülőgépipari értékesítései tízszeresére nőttek az elmúlt két évtizedben, az ágazat exporttevékenysége pedig közel 1200%-kal nőtt. 2002-ben az eladások körülbelül 1 milliárd dollárt tettek ki, az éves export pedig körülbelül 248 millió dollárt ért el. Majd 2021-ben Törökország védelmi és repülőgépipari értékesítése elérte a 10,1 milliárd dollárt, az export mértéke pedig a 3,2 milliárd dollárt, valamint az import mértéke meghaladta a 2,6 milliárd dollárt. A török cégek még abban az évben 8,5 milliárd dollár értékben kaptak új megrendeléseket, amelyek során az iparág 75 ezer embert foglalkoztatott, és 1,6 milliárd dollárt költött kutatásra és fejlesztésre. Ezenkívül Törökország védelmi és repülőestechnikai exportja 2022 első felében rekordmagasságot, közel 2 milliárd dollárt ért el, ami 48%-kal több, mint 2021-es időszakában.

A drónipar fejlődése az egyik leglátványosabb az elmúlt éveket tekintve, hiszen Azerbajdzsánon át Ukrajnán keresztül Kirgizisztánig számos területen értékesítik a török drónokat. Egyre inkább Közép-Ázsia válik a török TB2 drónok meghatározó piacterévé. Kirgizisztán 2021-ben megállapodást írt alá a török fegyveres drónok megvásárlásáról, így az első közép-ázsiai ország lett, amely megvásárolta ezt a rendszert. Továbbá létrejött egy megállapodás Kazahsztánnal is, amelynek értelmében a Turkish Aerospace Industries által gyártott Anka drónt közösen gyártják majd egy kazahsztáni üzemben. 2022 májusában jelentek meg hírek arról, hogy Tádzsikisztán, egy másik közép-ázsiai országgént szintén megvásárolta a TB2 típust.

A drón számos küldetést tud végrehajtani, beleértve a valós idejű hírszerzést, megfigyelést, felderítést, követést. Felszerelhető olyan fegyverekkel, mint a Roketsan Smart Micro Munition légi indító rakétavető és a Cirit 2,75 hüvelykes irányított rakétadoboz a két szárny alatti fegyverállomáson, amely alkalmas arra, hogy támadást indítson a könnyű páncélozott járművek vagy akár földi radarállomások, bázisok ellen. Jelen kutatás célja, hogy bemutassa Törökország és a független türk köztársaságok között létrejött stratégiai-védelmi kapcsolatok fejlődését, annak széles spektrumát az elmúlt néhány évtized eseményeit alapul véve.

Szekció II. – a Oroszország és a posztszovjet térség

(Szekcióvezető: Bernek Ágnes)

Túléli-e Oroszország a nyugati gazdasági szankciókat? – Az orosz gazdaság új keleti, északi és déli geostratégiai irányai

Dr. Bernek Ágnes, Geopolitikai kutatócsoport vezető, Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

Az Oroszország elleni példátlan nyugati gazdasági szankciók és különösen az orosz bankrendszer 2022 márciusi SWIFT-rendszerről történő lekapcsolása Oroszország teljes kizárását jelenti az angolszász világ gazdaságából. A jelenlegi világ gazdaság egyik alapkérdése, hogy túléli-e az orosz gazdaság a nyugati szankciókat? Hogyan lehet újrapozicionálni az orosz gazdaságot a világ gazdaság térképén? A világ legnagyobb területű, önellátásra képes országa 2014 márciusa (a Krím-félsziget annektálása) után megkezdte az új keleti, északi és déli geostratégiai irányok tényleges gyakorlati megvalósítását. Ennek kulcsszava az ún. „Nagyobb Eurázsia” fogalom, amelynek deklaráltan a fő célja az angolszász világ gazdasági térségtől való függetlenedés, s egy új ázsiai dominanciájú eurázsiai erőter kiépítése, ahol a kiemelt keleti irány felé történő elmozdulás mellett az északi és a déli irányú geostratégiák fontossága is egyre meghatározóbbá válik.

Az ún. „Nagyobb Eurázsia” jelenlegi orosz geostratégiai irány legfőbb eleme az orosz „keleti nyitás” gazdaságpolitika, amely nemzetgazdasági oldalról is nagyon komoly fejlesztési támogatásokat kapott már V. Putyin 2012-től megkezdődő 3. elnökségi ciklusától. 2013 decemberében hirdette meg az elnök a fő célkitűzést, miszerint „az orosz Távol-Kelet fejlesztése Oroszország kiemelt 21. századi prioritása”. Alkalmazva H. Mackinder ún. „pivot”-terület, vagyis kulcsövet kifejezését, az orosz Távol-Keletet Oroszország „pivot”-területének nevezik, vagy más szavakkal az orosz keleti/csendes-óceáni nyitás kulcsövezetének. Oroszország keleti „pivot”-területének gazdasági fejlesztése érdekében a távol-keleti területen 20 speciális gazdasági övezetet jelöltek ki.

Oroszország tengeri hatalmi szerepköre lényegesen erősödhet a közeljövőben, köszönhetően az ország új északi geostratégiai irányának, vagyis az új északi hajózási útvonal megteremtésére irányuló kiemelt állami célnak. Amíg korábban az orosz északi és keleti partvidék az év nagy részében jég alatt volt, most a globális felmelegedés révén nyaranta már hajózható az orosz csendes-óceáni partvidék északi része és az orosz jeges-tengeri partvidék. Ezáltal új orosz ún. transzpoláris tengeri szállítási útvonal alakul ki, amely tengeri összeköttetést teremt Európa, Ázsia és Észak-Amerika között. De ez nem kizárólag orosz útvonal, mivel még 2017-ben Oroszország és Kína megállapodott arról, hogy közösen fogják fejleszteni az új északi hajózási útvonalat.

Oroszország új déli infrastrukturális stratégiájának alapja az új Észak-Déli Közlekedési Folyosó (International North-South Transport Corridor – INSTC), amely megépítéséről még 2002-ben írta alá az egyezményt Iránnal és Indiával. Ezen új észak-déli összeköttetésnek kiemelt fontossága van Oroszország számára, mert ennek révén kapcsolatot lehet teremteni a Balti-tenger és a Perzsa-öböl, valamint az Indiai-óceán között. Viszont az is földrajzi tény, hogy Oroszország meleg tengeri kijáratot az Arab-tenger és az Indiai-óceán felé kizárólag Iránon keresztül kaphat, így az INSTC valódi kulcsállama Irán.

A multipolarizált regionális világrend – orosz vízió

Andrékó Gábor

Az Eurázsia Központ Geopolitikai Kutatócsoportjának tudományos munkatársa, PhD hallgató, PTE Földtudományok Doktori Iskola

A Szovjetunió 1991. december 8-i összeomlásával Oroszország nemzetközi politikai életre gyakorolt befolyása jelentősen meggyengült. Az 1990-es évek elején az orosz érdekérvényesítés színtere a Szovjetunió helyét részben elfoglalni hivatott Független Államok Közösségének 1991. december 21-i megalakulásával annak határai mögé szorult vissza. A szuperhatalmi tényezőből történelmi szempontból hirtelen regionális hatalmi szerepbe eső orosz vezetés szembe került a belső problémákkal, illetve azzal a felismeréssel, hogy az olyan hagyományosan erős szovjet külpolitikai terepnek minősülő térségekből is kiszorult az orosz érdekérvényesítés, mint Szíria az Arab félszigeten, vagy Közép-Amerikában Kuba és Nicaragua. A posztszovjet időszakban a realitások kikényszerítették az orosz külpolitika súlypontjainak a mindenkor aktuális viszonyokhoz való igazítását.

Az orosz világrend felfogás elméleti fejlődését a hivatalos dokumentumokon (a külpolitikai koncepció, a katonai doktrína és a nemzetbiztonsági stratégia hármán), továbbá a filozófiai-elméleti műhelymunkákon keresztül kísérhetjük nyomon. Míg a posztszovjet korszak kezdetén az orosz befolyás visszaszorult az egykori Szovjetunió határai és az új Oroszország határai közötti „közel-külföldnek” nevezett területre (a balti államokat ide nem értve), a 2009. évi nemzetbiztonsági stratégia már a „minőségileg új geopolitikai helyzet” létrejöttére helyezte a hangsúlyt. A 2013. évi külpolitikai koncepció kiemelte, hogy egy új világrend kialakulásának folyamata elkezdődött, a 2016. évi külpolitikai koncepció pedig már konkrétan a multipoláris világrend kialakulását fogalmazta meg, amelyet „mértékadó államok kollektív vezetésével” kell működtetni.

Az orosz teoretikusok szerint a globalizáció hatására nem csak az USA fejlődött, de egyre több állam és régió gazdasági megerősödését is lehetővé tette. A felemelkedő hatalmak és együttműködési formák (pl. BRICS, a Sanghaji Együttműködési Szervezet, Brazília, Dél-Afrika, India és a legagilisabbnak tekinthető Kína) egyre nagyobb hatással bírnak a nemzetközi eseményekre, ezzel párhuzamosan egyre jobban nő az igényük a nemzetközi folyamatok irányításában való részvételre. Érdekeiket egyre inkább megjelenítik az USA-val és a fejlett országokkal szemben, ezért a meglévő gazdasági és pénzügyi rendszer helyett új mechanizmus kidolgozását támogatják.

Az orosz vízió szerint a geopolitikai egyensúly napjainkra megváltozott, és erőteljes átrendeződési folyamat kezdődött, amelynek eredményeként létrejön a multipolarizált regionális világrend. A multipolarizáltság fogalma alatt több új hatalmi központ egyidejű létezését és együttműködését értik, amelyben az USA mellett egyenrangú partnerként vennének részt a feltörekvő hatalmak dominálta megarégiók. A megarégiók mellett szükség van a világ többi államát összefogó és a politikai, gazdasági kapcsolatokat rendszabályozó és rendező nemzetközi szervezetekre, amelyek alkalmasak a regionális világrend új rendszerének felügyeletére, és az ENSZ, a Világbank és a Valutaalap politikai-, pénzügyi- és gazdasági struktúráinak jelen gazdasági és politikai erőviszonyokhoz igazított áthangolására.

Hatalomgazdaság és a szankciók: Oroszországi esettanulmány

Faust Anita

Az Eurázsia Központ Geopolitikai Kutatócsoportjának tudományos munkatársa, PhD hallgató, PTE Földtudományok Doktori Iskola

Milyen eredménnyel járnak az Oroszország ellen alkalmazott amerikai és európai uniós szankciók? A nagyhatalmi státuszt geopolitikai cselekvőképességgel azonosítják az amerikai nemzeti biztonsági stratégiák. A szankciók a célba vett szereplő cselekvőképességének megrendítését szolgálják. Mint a hadviselés minden nemében, úgy a szankciók alkalmazására is vonatkoznak doktrínák. E doktrínák, valamint a nagyhatalmi státuszt adó tényezők rendszerének ismeretében tehetjük mérlegre az Oroszország ellen alkalmazott szankciókat, mégpedig a szankciókat kirovó szereplők és a célba vett Oroszország függési viszonyainak kiértékelése alapján.

Az USA stratégiai gondolkodása szerint az a szereplő lehet cselekvőképes, akinek a hatalma összetett, azaz egyidejűleg rendelkezik egymást tápláló gazdasági, technológiai, katonai, hírszerzési és diplomáciai erővel, nincsenek stratégiai függései, társadalma pedig támogatja geopolitikáját. A cselekvőképességet csökkenteni hivatott szankciók lehetnek célzottak vagy általánosak, hatásuk lehet materiális vagy legitimációs. A szankciók akkor sikeresek, ha a támadott rendszerek precíz ismeretére épülnek, ha a stratégiai függések összességét, azok hierarchiáját és aszimmetriáit is figyelembe veszik, megkerülhetetlenek, illetve, ha alkalmazásuk olyan gyors, hogy a célba vett félnek nincs ideje sem alkalmazkodni, sem a szankciók hatásának átvészeléséhez szükséges társadalmi kohéziót megteremteni. Stratégiai az a függés, amely a cselekvőképességet rendszer szinten sebezhetővé teszi. Materiális stratégiai függés vonatkozhat élelemre, energiára, nyersanyagra, iparra, infrastruktúrára, pénzre, illetve felvevőpiacra.

Oroszország ellen 2014 óta alkalmaz az USA és szövetségi köre szankciókat. Az eltelt nyolc év során a nyersanyagban és energiában gazdag, saját iparral rendelkező Oroszország önellátóvá vált például élelmiszer terén, saját infokommunikációs és pénzügyi infrastruktúrát épített ki. Diplomáciai kapcsolataira alapozva alternatívát épített ki a Nyugattal szemben. Bár nyilván okoznak nehézségeket, jelen formájukban és a mai körülmények között nem várható, hogy rendszer szintű kockázatot jelentsenek Oroszország cselekvőképességére nézve.

Nagyon eltérő módon hatnak vissza a szankciók Európára és az Egyesült Államokra. Az energia- és nyersanyagfüggő, exportorientált (tehát felvevőpiacaitól is függő), ipari hatalomnak számító európai országok számára a kivetett szankciók rendszerszintű negatív hatással vannak. Tekintettel arra, hogy a szankciók visszahatása eltérő módokon érinti az egyes európai országokat, a szankciós politika folytatása a közös európai geopolitikai érdekek létébe vetett hitet is alááshatja. Eközben Oroszország európai dependenciái nem voltak stratégiaiak: Oroszország számára mint energiaexportjának felvevőpiaca, illetve mint iparcikk exportőr helyettesíthetőnek bizonyult.

Az iparát a tengeren túlra kiszervező, alternatívákban, energiában és nyersanyagokban gazdag, pénzkapitalista USA függése Oroszországtól korlátozott mértékű, döntően a csúcstechnológiában sarkalatos egyes nyersanyagokra szorítkozik. Oroszország az USA-tól sem függ megkerülhetetlenül, különös tekintettel a 2014 óta kiépült, a

dolláron kívüli kereskedelmi lehetőségeire.

Nem lebecsülendő a szankciós hadjárat világszintű következményrendszere. Az USA és Európa bizalmi tőkéje csökkent a Nyugaton kívüli világ szemében, amit eddigi szövetségeseik új útkeresése is lehet és gyengülhet a dollár alapú pénzügyi világrendbe vetett bizalom. A világ országai számára a felkészülést igénylő kockázatok körébe bekerült az Oroszország ellen alkalmazott amerikai/ európai szankciós hadviselés. A már kiépült és a tovább épülő, a szankciók elkerülését szolgáló új mechanizmusok felértékelődnek és tovább fejlődnek. Egyúttal csökkent a szankciók globális alkalmazhatósága és felgyorsult egy alternatívát jelentő világrend kialakulása.

Türkizpalota és hagymakupola – Nemzetépítés és filmkultúra a posztszovjet térségben

Csókás Máté

Hallgató, PPKE-BTK Politikatudomány és történelem MA

Az 1989-90-ben bekövetkezett kelet-európai rendszerváltások, majd a Szovjetunió szétesése a térségben létrejövő régi és új államok helyük és szerepük újragondolását, a nemzetközi viszonyrendszerekbe való betagozódását eredményezte. Sok helyét kereső állam identitását és nemzetépítését a kultúra, közelebbről a filmkultúra eszközével igyekezett megteremteni.

Előadásomban a posztszovjet térség két reprezentatív filmkísérletét igyekszem bemutatni, orosz-ukrán és kazak esettanulmányokon szemlélteti a vizualitás, a történelem kreatív felhasználása, a nemzetépítés és az emlékezetpolitika tágabb összefüggéseit.

Az első példa a nemzetépítésre Akan Szatajev Tomürisz legendája (2019) című történelmi kazak filmposza. Az alkotás specifikumát az adja, hogy Tomürisz alakja eredetileg nem része a kazak nemzeti történelemnek és a tágabb történelmi emlékezetnek sem. A film ezért használ kettős keretes szerkezetet, nevezetesen: Alfarabi – szintén a kazak nemzeti emlékezetbe beemelt – muszlim tudós hagyományozza az utókorra Hérodotosz történetét Tomürisz szkíta királynő és Nagy Kürosz perzsa uralkodó összecsapásáról. A film egy olyan történelmi momentumot ragad ki, amelyet a Nyugat is könnyen tud dekódolni, hiszen elsősorban Nyugat-Európában volt közsímert Tomürisz és Nagy Kürosz alakja. Nem teljesen érdektelen megjegyezni azt sem, hogy Nagy Kürosz sem volt az iráni történelmi tudat része, „felfedezése” Reza Pahlavi sah perzsa nemzetépítő munkájának eredménye. Elemzésem tehát rámutat arra, hogy történelmi-nemzeti mítoszt kreálni is lehet, amelynek leghatásosabb eszköze a film.

A bemutatni kívánt másik film, Vlagyimir Bortko: Tarasz Bulba (2009) Nyikolaj Gogol azonos című kisregénye alapján készült. A film röviden arról szól, hogy Ukrajna az orosz érdekszféra elválaszthatatlan és elidegeníthetetlen része; a lázadó kozákok a nyugati, elnyomó lengyel földesurakkal szemben az „orosz Ukrajna” szabadságáért szállnak harcba. A film amolyan válasznak tekinthető Jerzy Hoffman 1999-es Tűzzel-vassal című filmjére, amely szintén irodalmi adaptáció, Sienkiewicz azonos című regényének feldolgozása, s amelynek politikai áthallásos üzenete, hogy Ukrajna Lengyelország része. Ki kell emelni, hogy a két filmet összehasonlítva Ukrajna ellentétes helyét és szerepét jelölik ki a különböző érdekszférákban. Elemzésem tehát rávilágít arra, hogy az orosz filmkultúra a birodalmi múlton keresztül a birodalmi igény újratemetését célozza meg.

Összegezve ahhoz a diskurzushoz szeretnék kapcsolódni, amely azt tárgyalja, hogy a történelem, mint alapanyag hogyan szolgálja és szolgálhatja a nemzeti emlékezetpolitikát a filmkultúra eszközeivel, ugyanakkor annak a szemléleti lehetőségnek a felelősségére is felhívja a figyelmet, hogy létezik-e hiteles történelmi megismerés a vitázó interpretációk korában.

Szekció III. – Kelet-Ázsia

(Szekcióvezető: Dr. Seremet Sándor)

Mi lesz veled, Japán?? – Stratégia, demográfia, demográfiai stratégia a felkelő nap országának rohamosan csökkenő népességére való tekintettel

Vadász Fruzsina

Külső munkatárs, PPKE-BTK Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport

Az eurázsiai régió gazdasági-politikai-társadalmi-kulturális felemelkedését érintő a kérdéskör megválaszolása elképzelhetetlen a régió egyik vezető gazdasági-politikai hatalma, Japán tárgyalása nélkül. Ahogy M. C. Libicki, H. J. Shatz és J. E. Taylor a RAND Corporation-től, vagy V. Bezverbny az Orosz Tudomány Akadémiától állítják, minden nemzetgazdaság, politikai nemzet, honvédelmi gépezet, társadalom és kultúra stabilitását elsődlegesen az adott ország demográfiai helyzete határozza meg. Ezen területen a vizsgált országnak, Japánnak, sürgető problémákat kell megoldania, melyek a világ leggyorsabb népességfogyásából adódnak. Amíg 2018-ban az ország népessége a CIA World Factbook-jának adatai alapján valamivel több, mint 126 millió fő volt, 2021-ben mindez a szám ugyanazon forrás alapján valamennyivel több, mint 124 millió főre csökkent. Ehhez képest a Nippon.Com a 2020. október 1-jei népszámlálási eredményeket valamennyivel több, mint 122 millió főben adta meg egy 2021. július 6-ai demográfiai jelentésében, amelyhez az adott dátumig további 868.177 fő népességszám-csökkenés járult hozzá. A már említett Nippon.Com oldal egyik, 2022-ben már nem lehivatkozható demográfiai előrejelzése szerint az ország 2013-ban 127,30 millió főt jelentő lakossága 2060-ra 86,74 millió főre fog csökkenni, ami 2110-ben fogja elérni a 42,86 millió főt. Mindez összegezve azt jelenti, hogy a jelenlegi demográfiai trendek alapján, a 2022-ben még a világ harmadik legmagasabb GDP-jét, és az eurázsiai régió második legmagasabb GDP-jét előállító országának népességét a XXII. század közepére a radikális lecsökkenés, a legrosszabb esetben az elfogyás fenyegeti. A jelen előadás azt kívánja bemutatni, hogy az Abe Shinzō Kormányok alatt – Első Abe Kormány (2006-2007); Második, Harmadik és Negyedik Abe Kormányok (2012-2020) – milyen szociálpolitikák is születtek. Valamint az előadás arra is betekintést kíván nyújtani, hogy mik is az általános jellemzői a japán szociálpolitikáknak a japán szociálpolitika-történet nyomán, milyen történelmileg évszázadokra visszanyúló termékenység-szabályozási hagyományokkal is rendelkezik az ország, és hogy Japán demográfiai politikáját tekintve az adott szociálpolitikák „stratégiai” és „taktikai” miért is bizonyultak eddig hatékonytalannak. Az előadás elméleti háttéréül a Jay Barney-féle alkalmazott szervezet-stratégiai elméleti modellt vonja be az elemzés szintjére.

A Kínai Népköztársaság szerepe és érdekei a Jeges-tenger térségében

Dros Barnabás

Hallgató, PPKE-BTK, Kelet-Ázsia MA

A Kínai Népköztársaság tevékenysége korunk egyik fő konfliktusforrása, mivel sokszor olyan lépéseket tesz, amelyekkel igyekszik az érdekei mentén formálni a II. Világháború után kialakult világrendet. A kutatás során igyekeztem megvizsgálni a Jeges-tenger térségét több szempontból is a Kínai Népköztársaság relációjában, melynek során több kérdésre is kerestem a választ, így például arra, hogy milyen érdekek és célok mentén van jelen Kína a térségben, vagy éppen arra, hogy van-e tényleges és reális lehetősége annak, hogy a Jeges-tengeren mérhető forgalmú kereskedelmi célú hajózás valósuljon meg a közeljövőben. A téma relevanciáját több tényező is indokolja. A klímaváltozás hatásai egyre mérhetőbb értékeket vesznek fel, amelyek már egyértelműen hatással vannak a civilizációnkra, így az Arktisz térségére is, hisz ez a része a Földnek azon területek közé sorolható, melyeket jobban érint a klímaváltozás, valamint egy másik fontos pont, hogy szemtanúi vagyunk egy újabb polarizációnak a nemzetközi közösségen belül, amely konfliktusokat eredményez, az egyik ilyen konfliktus potenciális színtere pedig a kutatás által vizsgált térség lehet. A harmadik tényező pedig az, hogy korábbi felmérések szerint a Jeges-tenger térségében nagy mennyiségű fosszilis energiahordozó található, amely önmagában kiemelt fontosságúvá teszi az Arktiszt, főleg egy olyan energiaválságos időszakban, mint amiben vélhetően az évtized jelentős részében élni fogunk. A kutatásom során igyekeztem meghatározni a Kínai Népköztársaság globális térben elfoglalt helyét, egy további fontos elem volt, hogy meghatározzam Kína alapvető érdekeit, amelyek mentén cselekszik, hisz ezek nélkül nem lehetséges annak a meghatározása sem, hogy egy adott térségben miért úgy lép fel aktorként, ahogy azt teszi. Természetesen fontos megérteni a klímaváltozás hatásait is a térségben, hisz ez a változó az, ami kiváltotta a fokozódó nemzetközi jelenlétet az Arktiszon. Nem utolsó sorban pedig, fontosnak tartottam rávilágítani arra is, hogy a nemzetközi jog milyen szabályozásokkal él és milyen lehetőségeket biztosít a Jeges-tengeren. Ezen tényezők együttes vizsgálatával és megértésével felvértezve megvizsgáltam azt, hogy a Kínai Népköztársaság mit, miért és hogyan tesz a térségben, majd igyekeztem mindezt kontextusba helyezni, elemezni és következtetéseket megfogalmazni.

Az Egyesült Államok és Japán katonai-védelempolitikai viszonyának áttekintése 1945-től napjainkig

Duhaj Ádám

Hallgató, PPKE-BTK, Kelet-Ázsia MA

Az előadás célja, hogy ismertesse az Egyesült Államok és Japán védelmi kapcsolatainak történelmi háttérét, valamint a két állam jelenkori együttműködését, különös tekintettel Japán aktív katonai szerepvállalásának akadályaira (mint az alkotmány 9. cikke), az alkotmánymódosítási kísérletekre a Japán Önvédelmi Erők (日本自衛隊 Nippon Jieitai) normalizációjának érdekében, valamint az Egyesült Államok Japánban jelenlévő főbb haderőneveinek és a Japán Önvédelmi Erők struktúrájának bemutatására.

Az előadás első szakaszában Japán kapitulációjának, a megszállás időszakának kezdetei és a San Franciscó-i békeszerződés aláírásának részletei kerülnek ismertetésre.

A második szakasz részletezi az Egyesült Államok szerepét a japán alkotmány kialakításában. Ismertetésre kerül az ún. Occupation Forces tevékenysége: a SCAP direktívák és MacArthur tábornok, mint a szövetséges erők főparancsnokának szerepe az alkotmány megszületésében. Az előadó részletezi a megszállás három fő fázisát: a kezdeti demilitarizáció és demokratizáció, az ún. Reverse Course (逆コース, gyaku kōsu) és a békeszerződés aláírása, valamint az Amerikai-Japán szövetség megerősítése érdekében aláírt 1951-es Amerikai-Japán Biztonsági Egyezmény. Ebben a szakaszban kerül megemlítésre a japán alkotmány 9. cikke és annak jelentősége Japán haderejének szempontjából. A szakasz utolsó eleme az ún. „post-occupation period”, azaz a megszállás utáni évek, a Jieitai megalakulása és az 1960-as Amerikai-Japán Kölcsönös Együttműködési és Biztonsági Egyezmény aláírása.

A harmadik szakasz fő eleme az Egyesült Államok jelenléte a kelet-ázsiai régióban, ezen belül elsősorban Japánban. Az előadó ismerteti az Egyesült Államok haderőneveit, az Indopacifikus Parancsnokság (INDOPACOM) helyzetét a tizenegy Egyesített Hadviselő Parancsnokságon (CCMD) belül, valamint az INDOPACOM alá tartozó szervezeti egységeket, mint az Egyesült Államok Japáni Hadereje (USFJ). Az előadó részletesebben kitér az Egyesült Államok Tengerészgyalogságának (USMC) jelenlétére és szerkezeti struktúrájára, mint a régióban domináns módon jelenlévő haderőnem. Bemutatja a Marine Forces Pacific (MARFORPAC) komponens-parancsnokságot, részletezi a Tengerészgyalogság jelentőségét a régióban, valamint a USMC stratégiai doktrína váltását a Force Design 2030 programmal, a 21. század változó kihívásainak való megfelelés érdekében.

Az előadás negyedik része a Jieitai, mint Japán de facto fegyveres erejének ismertetése. A JSDF szerkezeti felépítése, haderőnevei, az Egyesült Államokkal való katonai együttműködés, ill. közösen fenntartott és önálló üzemeltetésben lévő bázisok. Ebben a szakaszban kerül szóba Japán stratégiai szerepének növekedése a régióban, valamint a nemzetközi szerepvállalás az ENSZ PKO-kban.

Az ötödik szakasz egy rövid kitekintés Kína szerepére a régióban és az amerikai-japán-kínai háromoldalú kapcsolatokra.

A hatodik szakaszban az előadó felteszi a Japán védelempolitika előtt álló legfőbb kérdést: hard power és katonai expanzió vagy a békepolitika folytatása lehet Japán útja a 21. században? És milyen szerepe van ebben az Egyesült Államoknak? Az előadó a továbbiakban beszél még az alkotmánymódosítási kísérletek társadalmi fogadtatásáról, a japán és amerikai haderők megítéléséről, a nacionalista törekvésekről és a szélsőségek megjelenéséről Japánban, az alkotmány 9. cikkének 2014-15-ös újraértelmezéséről, és a kibővített katonai szerepvállalás jogi, társadalmi és politikai akadályairól. Zárásként említésre kerül Japán jelenlegi katonai szerepvállalása a régióban, US-JPN kétoldalú és multilaterális hadgyakorlatok viszonylatában is.

Kínai Digitális Jegybankpénz

Breier Erik Tibor

Hallgató, PPKE-BTK, Kelet-Ázsia MA

Előadásom témája a digitális jegybankpénz, amelyről úgy gondolom, ennek hála a közeljövőben teljesen átalakulhat a pénzügyi rendszer. Ebben pedig nagy szerepe lehet Kínának is.

De mi is az a digitális jegybankpénz (Central Bank Digital Currency, a továbbiakban: CBDC) és miért olyan fontos? A digitális jegybankpénz, egy jegybank által kibocsátott fizetési eszköz. Hasonlóan a papírpénzhez, törvényes fizető eszköz, azonban plusz tulajdonsága a digitális létében van. Tehát digitálisan tárolható és használható, valamint a jegybank által programozható.

Jelenleg a lakossági pénzforgalom nagyrésze a kereskedelmi bankokon keresztül történik. Azonban a CBDC bevezetésével a lakosság számára megnyílik a lehetőség, hogy jegybank digitális megoldását használja, aminek segítségével a felhasználó telefonjával tud fizetni és pénzt utalni. Ez alapvetően egy biztonságosabb és olcsóbb rendszert biztosítana a felhasználóknak. A jegybank számára pedig sokkal közvetlenebb irányítást biztosít, könnyebben tudja szabályozni a gazdaságban lévő pénz mennyiségét. Amennyiben likviditást akar nyújtani a gazdasági szereplőknek, azt nem kell kereskedelmi bankokon keresztül, hanem megteheti közvetlenül is. Ha a lakosság számára támogatásokat szeretne nyújtani, akkor gyorsabban és egyszerűbben teheti meg, valamint a programozhatóságnak hála feltételeket is rendelhet a támogatásokhoz, így be tud állítani azokhoz lejáratot vagy megadhatja, hol költhetik el azt a pénzt (ilyen akciókra jelenleg külön megoldásokat kell alkalmaznia a jegybanknak, amik sokkal drágábbak).

Felmerülhet a kérdés, hogy ha ennyire pozitív hatásai lehetnek a jegybanknál vezetett számláknak, akkor miért nem így alakult ki a rendszer alapvetően. A legfőbb ok az, hogy a jegybankok nem igazán voltak képesek kiszolgálni a teljes lakosságot és vállalkozásokat, így azokat átengedték a kereskedelmi bankoknak és a jegybankok a kereskedelmi bankokkal tartották a kapcsolatot. A technológiai fejlődés miatt azonban ez a nehézség elhárult és a jegybankok részéről megnőtt az igény a közvetlenebb pénzügyi kontrollra. Éppen ezért manapság rengeteg jegybank fejleszt saját digitális megoldást, az USA de még Magyarország is. Azonban egyik legjelentősebb fejlesztő ezen a téren Kína.

A kínai jegybank 2014-ben jelentette be, hogy saját CBDC fejlesztésébe fogott. 2020-ban megkezdtek teszteléseket, először 4 területet jelöltek ki, ahol bevezetésre került a digitális RMB (数字人民币), más néven e-CNY. Ezek a városok Shenzhen, Suzhou, Chengdu és Xiong'an voltak. A teszt során állami alkalmazottak a fizetésüket digitális RMB-ben kapták, amit digitális pénztárcán érnek el. A tesztelés jól sikerült, ezért további területekre is kiterjesztették, így már több, mint 23 településen van használatban. 2020 és 2022 között már több, mint 100 milliárd yuan-os tranzakciós forgalmat értek el és már több, mint 5.6 millió elfogadó helyen lehet használni. A tesztelés továbbra is sikeresnek bizonyul, ezért további területekre szeretnék kiterjeszteni.

Kína számára fontos lehet a saját CBDC használata, mivel ezzel nagyobb kontrollt tud

gyakorolni a saját pénzügyi forgalmára, amelynek terén jelenleg a WeChat és az Alipay a legmeghatározóbbak. Továbbá nemzetközi szinten is fontos, ugyanis a dollárt elkerülve sokkal gyorsabb és olcsóbb országok közötti fizetést tesz lehetővé a CBDC-k használata. Kína pedig élen jár a más országokban való terjeszkedésben. Országhatárokat átívelően már több, mint 160 tranzakcióra került sor az e-CNY használatával.

Szekció IV. – The dawn of Eurasia

(Szekcióvezető: Dr. Klemensits Péter)

How technologies can help find missing children across Eurasia

dr. Mercz Mónika

**Szakmai Kordinátor, Mathias Corvinus Collegium Alapítvány, PhD
hallgató, KGRE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola**

The biggest treasure a nation can have is undoubtedly its children, who hold the future of their country in their hands. However, many of these treasures go missing every day across the world. The causes of this unfortunate trend is in the public's consciousness more and more, but we should still attempt to find out further information regarding disappearances. I believe that the statistics are different in certain regions of Eurasia, which have their unique history, economic background and cultural heritage, all contributing to the explanation behind this issue's varied prevalence.

In my research, I focused on the technological advances, which could help find missing children, as well as possibly even prevent more of them from going missing. The main objective of my research was to start up a conversation surrounding this incredibly vital issue across Eurasia. I put emphasis on information regarding the legal framework within the bounds of which new technology could be used, such as the regulations contained in international Treaties and national constitutions. After carefully examining the available legal material, I wished to stress the similarities and differences between the regulations in Europe and Asia, highlighting a few countries, which have interesting, possibly trend-setting or insufficient provisions surrounding this issue.

My humble opinion is that if we wish to study the trends surrounding Eurasia, we must start with trying to find solutions to problems which are equally important to all of us: mainly our future's safety, in the form of protecting our children. The technological growth that is spreading rapidly in the region could be the answer we were seeking all along. On the other hand, technology cannot exist without proper regulations, which raises further questions and makes having discussions even more momentous. Whichever way the tide turns, our hope lies in working together instead of pulling apart. This is why the dawn of Eurasia is not just approaching fast, but is here already.

Myanmar's Role in the Development of the EU-ASEAN Ties

Páldi Zoltán

PhD hallgató, NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola

Situated at the two endpoints of what we call the Eurasian supercontinent, the European Union (EU) and the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) look back to a long history of cooperation: the two entities had been Dialogue Partners since 1977 and only recently, in December 2020, following years of preparation, elevated their ties to the level of Strategic Partnership. However, relations between the two entities had their share of tensions. Myanmar's 1997 accession to ASEAN, for instance, resulted in a significant and lengthy cooling in the EU-ASEAN ties, slowing down cooperation and bringing the high-level political dialogue to a de facto halt for several years. In the last decade, remarkable progress had been achieved in the development of both the EU-ASEAN and the EU-Myanmar relations, however, with the coup d'état on 1 February 2021 and the ensuing events, it seems that Myanmar had once again become the 'black sheep' in the equation of the interregional cooperation. Examining the historical milestones of the EU's ties vis-a-vis ASEAN and Myanmar, and analysing the development of events (particularly the reactions of the international community) in the first months following the military coup, the presentation aims to shed light on the role Myanmar plays in the evolution of the EU-ASEAN relations. It comes to the conclusion that contrary to Myanmar's 1997 accession to ASEAN, when the EU reacted by distancing itself from the Southeast Asian bloc, in the wake of the coup in February 2021, the EU voiced full support to ASEAN, realising that the organisation can play a key role in the de-escalation of the situation in Myanmar.

Singapore of ASEAN – The Multi-Spoke Steering Wheel of Collective Regional Prosperity and Security

Aigner Iván

Phd hallgató, Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola

Besides its tangible healthcare, economic, social, and moral impacts, the COVID-19 pandemic further disrupted global supply and value chains, initiating a decomposition within the densely interwoven fabric of globalization. In addition, other global challenges such as climate change, overpopulation, increasing rivalry between China and the United States of America over spheres and the degree of (exerting) influence, as well as the continuously escalating conflict in Europe (ignited by Russia invading Ukraine and resulting in a wave of sanctions by the European Union), have catalyzed regional cooperation, especially in the case of developing countries at the world's readjusting center of gravity, in the Asia-Pacific region. Thus, the more than five-decade-old “unity in diversity” motto of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) has gained importance.

In conducting multidisciplinary research based on the PRISMA-P protocol for systematic reviews, a deductive method was applied. Following the identification and screening of the keyword-specific scientific literature (including books, policy briefs, proceedings, and studies), public datasets, and news articles, selected sources were analyzed and synthesized to describe both the evolution and prospects of the ASEAN project, with Singapore as the groupings main protagonist and mediator.

Deliberately having no supranational institutional aspirations, the culturally, ethnically, and religiously most diverse part of the world, marked by geographical fragmentation and historical grinding between great powers, has effectively employed comprehensive diplomacy and pursued a pragmatic agenda, based on collective regional interests, since 1967 to address critical issues such as economic development, environmental degradation, natural disaster risk reduction, epidemiological crises, food shortages, malnutrition, and poverty. Despite the inequality and wealth gap, the lack of regulatory coherence, and the division of the grouping's population in terms of alignment toward competing superpowers, surveys show that the perceived benefits of membership outweigh the (pre)existing concerns.

Focusing on complementarities, the post-Covid tendency of regionalization has offered the Southeast Asian community an opportunity for an even deeper economic, energy, environmental, infrastructural, political, security, and technological cooperation to face a multitude of tasks ahead. Reinforcing regional networks (economic, political-security, and sociocultural community) helps thwart the asymmetrical dependence vis-à-vis larger and stronger political entities. The resilient, Asian-style geoeconomic approach enables a multilateral and multilevel transfer of information, knowledge, and resources, resulting in the accelerated digital transformation process and thriving startup ecosystem, becoming the ideal breeding ground for extended cooperation. Therefore, the correlation between the level of innovation and sustainability projects a collaborative and inclusive development transcending borders, featuring the creation of viable clusters.

Singapore, as Southeast Asia's adaptive commercial, financial, and logistics hub with highly sophisticated and proven leadership skills, is not only steering the regional

network but is also actively engaged in capacity building, elaborating support schemes, making strategic investments, and sharing know-how to underpin mutually beneficial and sustainable development. Entirely devoted to resolving disputes peacefully, deflecting adversities, and improving a future-oriented framework ensuring growth and welfare through free trade and issue-focused multi-stakeholder cooperation, the city-state's decade-long balancing act and role as a voice of reason has gradually permeated the ASEAN community.

Personal data protection and information security law in China

Dr. Rádi Vilmos Gábor

Hallgató, KGRE-ÁJK, Digitális gazdasági szakjogász (LL.M)

China is one of the international big players in the field of information technology, research and development. Chinese companies are competing with the well-known older American or European brands in the development of 5G technologies, cloud, IOT and artificial intelligence. Several new Chinese companies emerged as manufacturers of self-driving vehicles. The rapid advance in technology naturally comes with the processing of exponentially growing number of information; these pieces of information can be industrial secrets, sensitive development data, even information which has relevance from the perspective of national security; or personal data of Chinese people.

The growing number, complexity and importance of the bulk of information highlighted the necessity of a modern, up-to-date regulational background. China has issued several national laws in the last years which regulate these areas. In my presentation I would like to briefly introduce the context of the most relevant laws: the Cybersecurity Law (CSL) which regulates the networks in China; the Data Security Law (DSL), which focuses on information security from a national security point of view; the Personal Information Protection Law (PIPL), which provides for the processing of the personal data of individuals living in China; and the so-called „Five Laws” which together cover the interests of national security.

I will list the main obligations of the relevant stakeholders, according to the above mentioned laws. I will also provide a bit more detailed comparison between the PIPL and the European GDPR, highlighting the similarities and the differences between the two laws. I will present the rights and possibilities of the Chinese individuals if they would like to stand up for an over-exceeding processing of their personal data.

I hope my presentation can contribute the better understanding of the Chinese approach to the regulation of these matters.